

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שמיני

היכל
תשיעי

תורת מנחם תפארת לוי יצחק

ביאורים

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

על לקוטי לוי יצחק

של

הערות לזהר פרשת וילך

יוצא לאור לש"פ וילך, יום ההילולא וא"ו תשרי, ה'תשע"ו

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושש לבריאה

שנת הקהל (ופרצת)

נדפס על ידי ולזכות

יוסף יצחק הכהן בן רישא

וזוגתו נחמה דינה בת מלכה רייזל

אוריאל צבי הלוי בן גיטל עטל

וזוגתו בתי' בת שרה מינדל

שלום דובער בן רבקה נעמי

וזוגתו אסתר בת מרים

בנימין בן חדוה

וזוגתו רבקה רחל בת אסתר שיינדל

ומשפחתם שיחיו לאריכות ימים ושנים טובות

להצלחה רבה ומופלגה בטוב הנראה והנגלה

בכל אשר יפנו בגשמיות וברוחניות

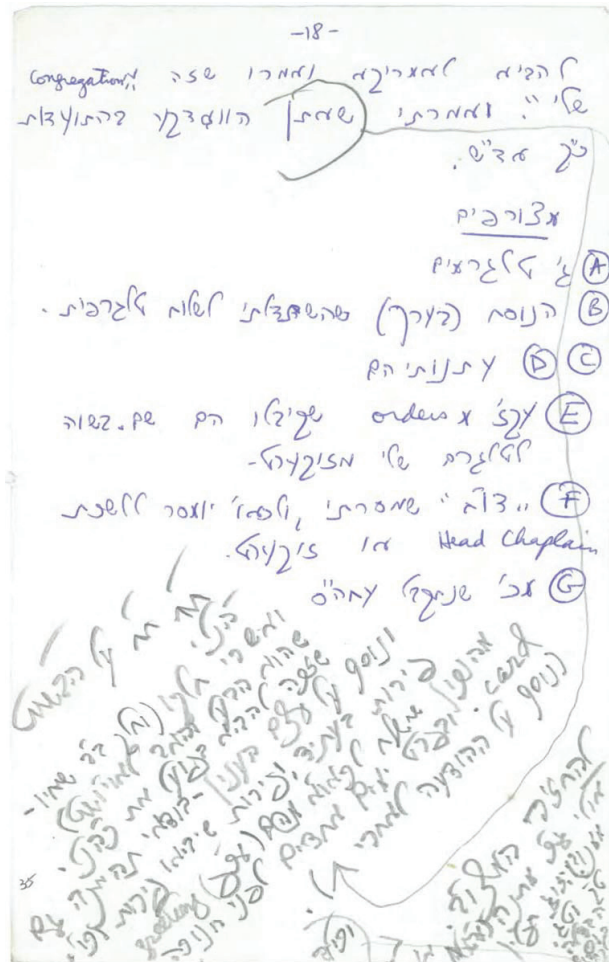
ולנחת רוח יהודי חסידותי מתוך שמחה וטוב לבב

מהנכון שישלח לכאוי"א מהם (עכ"פ) greeting card. ובפרט ימים אחדים לפני חנוכה (נוסף על ההודעה לאחרי שאתן הוואדקע בהתועדות כ"ק אד"ש).

להחזיר המצוי"ב.

*

אולי גייכ מתנה (מהמלי"ח או ממנו?): זוג תפלין, ט"ק וטי"ג, הבדלה, כוס לקידוש וכיו"ב.

greeting card = כרטיס ברכה.

שאתן הוואדקע בהתועדות כ"ק אד"ש: הכוונה בזה לדי' בקבוקים של משקה שניתן לו, טרם נסיעתו חזרה, בשם "קהילתו" — הם המשתתפים בתפילות יוהכ"פ הנ"ל — ע"מ שיביאם עמו לאמריקא, אשר — כפי שכותב במכתב-דו"ח הנ"ל — אמר להם "שאתן הוואדקע בהתועדות כ"ק אד"ש".

©

Published and Copyright 2015 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5776 • 2015

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

ונוסף על עצם הענין — בודאי תהיינה גם פירות בעתיד, ופירות שיביאו

פירות וכו'.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ וילך, שבת שובה, יום ההילולא וא"ו תשרי, הננו מוציאים לאור ביאורי כ"ק אדמו"ר על תורת אביו כ"ק הרה"ג והרה"ח המקובל וכו' ר' לוי יצחק ז"ל על ספר הזהר פרשת וילך (תדפיס מספר "תורת מנחם — תפארת לוי יצחק" על ספר דברים שמכינים לדפוס).

*

בתור הוספה — מענה (תדפיס מכרכי "אגרות-קודש — מילואים" מהשנים תרפ"ה-תשל"ה, שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעורר "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

עש"ק שובה, יום ההילולא וא"ו תשרי, ה'תשע"ו,
שנת הקהל (ופרצת)
ברוקלין, נ"י.

למדינה רחוקה בצד צפון — יבוא ויקח משקה"; ונתן לו רבינו קנקן משקה, באמרו: "חלק מהמשקה יחלק כאן, חלק — שם (במקום השליחות), חלק — לפני התענית ("פאָרפּאַסטן זיך"), חלק — לאחרי התענית ("אַפּפּאַסטן זיך"), וחלק — יחזיר עמו בשוכו לכאן" (ויש לצייך, שבש"פ האזינו, י"ג תשרי, לאחר שחזר, ניגש אל רבינו עם מעט המשקה שנשאר, אך רבינו אמר לו — שיעמידהו בהתוועדות דליל שמח"ת).

באותה שבת, לאחר ההתוועדות, הובחלה הרבנית הצדקנית מרת חנה ע"ה לבית הרפואה, שם נסתלקה בעלות המנחה. לכשנתברר להנמען באיזה בית רפואה נמצאת, הלך לשם רגלי עם א' מחבריו. רבינו, שכבר הי' שם, הורה להנוכחים שיאמרו תהלים. לאחר שהח"ק הגיעו, הועברה הוראה להנמען (דרך המזכירים רחמ"א חדקוב ורח"י קרינסקי) שעד כמה שהדבר נוגע לנסיעתו לגרינלאַנד — "איין הלוי" (כלומר, שלא יחשוב על דחיית הנסיעה בכדי להשתתף בהלווייתה של הרבנית חנה ע"ה).

במוצאי ש"ק, כשחזר הנמען ל-770, ראה שנתקבלו עבורו כמה מברקים, וביניהם: מברק אחד — ממשרד הנשיא דזשאַנסאָן*, ותוכנו, שנתקבל האישור לנסיעתו; ב' מברקים — מהסענאַטאָריס קיטינג ודזשאַוויץ, ותוכנם, ששמעו מדבר האישור הנ"ל; עוד מברק — ממזכיר חיל האוויר יודושיץ זוקערט, ותוכנו, "ייפוי-כח" שהנמען מוזמן על ידם, ו"מגוייס" זמנית, עבור משימה זו, לחיל האוויר, ואשר כל ההוצאות של הנסיעה — על חשבונם!

בבוקר יום ב', ח' תשרי, הגיע הנמען לבסיס "טהוליי" שבמדינת גרינלאַנד, ובערבו של יום נפגש עם כמה יהודים המוצבים שם בכדי לעבור עמם על ה"תכנית" של יוה"כ"פ, ובהזדמנות זו חילק להם מהמשקה שנתן לו רבינו. — בכללות, מצא הנמען שמצב היהדות וידיעותיהם של הנמצאים שם — חלש מאד, עד כדי כך שחלקם לא השתתפו מעולם במנין תפילה אורטודוקסי, ורובם אף לא ידעו צורת אות א"ב; מצב שהקשה על פעילותו בכל עת שהותו שם. — כן נפגש שם ביוה"כ"פ עם יהודי דני, מהמהנדסים הראשים של ה-RCA, אשר לו העביר את החומר בשפה הדינית — שבהוצאת המל"ח — שהביא עמו בהוראת המזכיר, כנ"ל (ויצויין, שאף א' מהיהודים שם לא ידע כלל אשר דני זה יהודי הוא, והתפעלו מאד כאשר הגיע ל"כל נדרי" — לאחר ששמע ע"ד בואו של השליח ע"י הודעות בעיתון ושידורים דשם).

בתפילות יוה"כ"פ השתתפו כ-30 איש, אשר מילא את ביהכ"ס המאולתר שהקימו שם. במוצאי יוה"כ"פ נתנו לו האנשים את שמם וכתובתם, תוך שמביעים את שביעות רצונם ושמחתם הרבה ממה שזכו להשתתף בקיום מה שנראה כ"יום כיפור" הכי צפוני בעולם... ביום ועש"ק פ' האזינו, לזמן הדה"ג, חזר לחצרות קדשנו.

במוצאי ימים הראשונים דחה"ס, לאחר מעמד ה"כוס של ברכה", נכנס הנמען למשרד המזכירות, והמזכיר רחמ"א חדקוב אמר לו, שזה עתה הי' אצל רבינו, ורבינו שאלו — היכן הדו"ח של גרינלאַנד? הנמען, מצדו, הסביר להמזכיר שעדיין לא הספיק בידו לחבר את הדו"ח — שהרי הגיע רק ביום ועש"ק פ' האזינו, עם זמן הדה"ג, וביום א', שהי' ערב חה"ס, דאג להקמת סוכה וכו'. בפועל — אותו לילה נשאר הנמען ער עד הבוקר, ועסק בכתיבת הדו"ח. לאחר תפילת מוסף הגיש את הדו"ח — המחזיק 18 עמודים עם נספחים — להמזכיר, וכעבור שעות בודדות, בצהרי היום — לפני תפילת מנחה — כבר קיבל הנמען ע"י המזכיר את המענה שלפנינו.

(* יש לציין, שכעבור איזה זמן — עם חזרתו של הנמען לארה"ב — שלח רבינו אגרת באנגלית להנשיא דזשאַנסאָן (וכן לעוד כו"כ מהמעורבים בזה), בה הביע את תודתו עבור התערבותו האישית למען הצלחת המשימה.

הוספה

[א' דחומה"ס, ה'תשכ"ה]

ת"ח ת"ח על הבשו"ט הנ"ל.

ואשרי חלקו (וחלק ב"ב שיחיו — שהוא הבעל והאב לאווישו"ט) שזכה להביא בפועל את כהנ"ל.

מצילום כתי"ק, על גליון מכתבו של מו"ה שמואל לו בתאריך זה — דו"ח מנסיעתו למדינת גרינלאַנד, שם ניהל את תפילות יום הכיפורים עבור היהודים המוצבים בבסיס חיל האוויר של ארה"ב.

פ ר ש ת ד ב ר י ם : ביום ה', ד' תשרי תשכ"ה, הגיעה בקשה מיהודי המוצב בבסיס "טהוליי" של חיל האוויר של ארה"ב — הממוקם קרוב לקוטב הצפוני של כדור הארץ, בצפון-מערב מדינת גרינלאַנד — שרבינו ישלח לשם א' מחסידיו בכדי שינהל עבורם את תפילות יום הכיפורים. המזכיר רח"י קרינסקי, שפנה בזה להנמען, התחיל תיכף לברר ע"ד סידור האפשרות שיוכל לטוס לשם לפני יוה"כ^פ. בין האנשים שאליהם פנה המזכיר בבירור הנ"ל, ה' מר דוד סאַרנאַף*, נשיא ה-RCA — תאגיד הרַאָדִיָאָ של אַמֶרִיקָא — שתיחזק עבור חיל האוויר את הצד הטכני של הפעלת המכ"מים המוצבים בבסיס הנ"ל. בצהרי יום ו', ה' תשרי, טילפן הנ"ל להמזכיר והודיע לו שיצר קשר עם הפנטגון, וע"פ דבריהם — לא שייך הדבר, כיון שלוקח חמשה ימים רק בכדי לפבור את הסיווג הבטחוני, ואשר על כן מציע — שליובאַוויטש תנצל בזה את כל קשרי, כי הוא עצמו אינו מצליח. — בפועל, יצר המזכיר קשר עם א' ממכריו בבאַסטאָן, שהבטיח מצדו להשתדל בזה אצל מר דזשאָן מקקאַרמאַק, יו"ר בית הנבחרים של ארה"ב, שה' גם ידיו הטוב של מזכיר חיל האוויר, מר יודזשין זוקערט.

בינתיים, מבלי להתחשב כלל עם הקישויים שנתגלו בהבאת הדבר אל הפועל, פנה גם המזכיר רחמ"א חדקוב להנמען (ביום ה', ד' תשרי), והודיע לו: "שמואל, איך הָאָב פֶּאָר דיר אַ שליחות", ופירט בפניו את דבר הנסיעה לגרינלאַנד. לשאלתו של הנמען אם נבחר ע"י רבינו לשליחות זו — שהרי ה' בשנת האבילות אחרי אמו ע"ה, ומשך כמה ימים לא יוכל להתפלל בציבור — אישר המזכיר את הדבר, והוסיף, שרבינו גם הורה למסור לו — שלמרות היותו בשנת האבילות, מותר לו לעבור לפני התיבה ביוה"כ^פ. — כשפירט המזכיר להנמען מה עליו ליקח עמו בנסיעתו (כגון: המכתב כללי לר"ה^{**}, ספרים וחבורות שבהוצאת המל"ח — באנגלית ובדנית כו'), הורה לו ג"כ אשר ממקוה הנשים שבשכונה יקח סכום נכון של נעלי-בית ("שטעק-שיך") העשויים מנייר, זאת בכדי שיהי' ליהודים שם במה לנעול את רגליהם ביוה"כ^פ במקום נעליהם העשויים מעור (ויצויין, שכאשר הוכנה מודעה לעיתונות — LNS — ע"י המזכיר רח"י קרינסקי ע"ד שליחות זו, והי' זה לאחר שהנמען כבר יצא לדרכו, הוזכר — בהוראת רבינו — גם פרט זה, שהשליח לקח עמו נעלי-בית מנייר; כנראה ע"מ לעורר את המודעות שאין לנעול נעליים העשויים מעור ביוה"כ^פ. כן הורה רבינו באותה עת להמזכיר רח"י קרינסקי, לברר ב"פלאַנעטאַריום" — מצפה הכוכבים — זמני היום של גרינלאַנד, באמרו — כלפי הנמען — אשר "הוא עלול לדאוג מתי מתחיל ונגמר הצום"). בשבת שובה, וא"ו תשרי, בעת ההתוועדות, לאחר אמירת המאמר, אמר רבינו (תור"מ התוועדות חמ"א — תשכ"ה ח"א — ע' 39 הערה 72): "כיון שנמצא כאן שליח שנוסע

(* דרכו גם פעל המזכיר רח"י קרינסקי להעביר לבסיס הנ"ל שופר לר"ה, לאחר שארגונים אחרים היסטו אף לנסות לפעול מה בזה.
(** נדפס באג"ק ח"ב אגרת ח'תתפ9.

פרשת וילך

— א —

מעלת ישראל — אתרעי בהו, בנין בוכרין קדישין אחין

זכאין אינון ישראל דקצ"ה אתרעי זהו, ונגין דאתרעי זהו קרא לון
זנין בוכרין קדישין אחין וכו'.

(זהר וילך דף רפ"ג סע"א ואלף)

הוא ע"ד כמ"ש במד"ר בקהלת פ"ד בפסוקי יש אחד ואין שני גם בן ואח אין לו, שקאי על הקב"ה שהוא אחד, אלא שחבב הקב"ה לישראל וקראן בנים כו' וקראם אחים כו' ע"ש, עד"ז אמר כאן ובגין דאתרעי בהו קרא לון בנין בוכרין קדישין אחין .. וכ"ז הוא דוקא מצד שאתרעי בהו, שפירוש אתרעי הוא רצון, בחי' כתר.

(לקוטי לוי"צ וילך ס"ע תנט ואילך)

א. כביאור פרטי הענינים ד"בנין בוכרין קדישין אחין"² — יש

לומר:

"בנין בוכרין קדישין אחין" — הם ד' מדרגות בנש"י, בסדר דמלמטה למעלה³, וענינם בספירות: "בנין" — מלכות⁴; "בוכרין" — ז"א (שהוא "בכור" למלכות), שדוגמתם בעולמות הוא עשי' ויצירה, עלמין דאתגליין, "והנגלות"⁵, ו"ה נגלות; ולמעלה מהם הם עלמין סתימין, "הנסתרות"⁶, בריאה ואצילות, שדוגמתם בנש"י הם "קדישין"

- 1) קהלת ד, ח.
- 2) להעיר מדיוק הלשון "בנין בוכרין" סתם, ולא ככתניא (ספלי"ז) "כבן קטן הקורא לאביו", וכן "אחין", ולא "כאדם הקורא לחבירו" — כי, בתניא נוגע הוגשת האיין עורך של האדם להקב"ה, ולכן מדייק "כבן קטן", ענין של קטנות, וכן "חבירו", שהוא בריחוק הערך לגבי "אח", משא"כ בוהר כאן מדובר אודות בני' כפי שהם בתכלית העילוי, "זכאין אינון לישראל", ולכן מדגיש "בנין .. אחין".
- 3) ע"ד מאמר הזהר (ח"ג ע, ב) "תלת דרגין אינון .. נפש רוח נשמה .. כלהו בני נשא אית נפש .. זכה בר נש בהאי נפש, מריקין עלי' .. רוח .. זכה בר נש ב' בההוא רוחא, מעטרין ל' בכתרא קדישא עלאה .. דאקרי נשמה".
- 4) בפרטיות יותר — נקראת המלכות בשם "בת", אבל נכללים בה גם "בנין".
- 5) נצבים כו, כח. וראה זח"ג קכג, ריש ע"ב. תקו"ז ת"י (כה, ב). ת"ע (קכט, א). ועוד.
- 6) קדושה מלשון הבדלה — כיון שזוהי דרגא שלמעלה מגילוי.

(3) ע"ד מאמר הזהר (ח"ג ע, ב) "תלת

ועאכו"כ בנוגע לשאר סוגי הדיבור (שנימנו בפירושו המשניות להרמב"ם על מסכת אבות¹³).

ועד שע"י עניית אמן פועלים גמר נצחון המלחמה — כהמשך דברי הגמרא בענין "גדול העונה אמן יותר מן המברך": "שהרי גולירין מתגרין במלחמה וגבורים נוצחין".

(משיחת ש"פ נציבים-וילך תש"מ)

אחי"ן: "קדישין" — בכינה, עולם הבריאה (דאימא עילאה מקננא בכורסיא¹⁴), ו"אחי"ן — באצילות¹⁵.

והענין בזה — ש"אחי"ן הוא סוג בפני עצמו שלמעלה מ"בנין" (הן בניס סתם, "בנים אתם לה' אלקיכם"¹⁶, והן "בוכרין", "בני בכורי ישראל"¹⁷), כ¹¹, בנוגע לבנים, הנה אף שהבן הוא חלק מהאב, הרי זה חלק שהופרש מהאב להיות מציאות נפרדת¹², משא"כ "אחים" הם שנים שהם בערך והשוואה אחת זה עם זה. ובכללות הם ב' מדרגות בנשמות: בנים — נשמות ביי"ע¹³ (עלמא דפרודא¹⁴), ואחים — נשמות דאצילות (עולם האחדות¹⁵, ששם נמצאים הנשמות באחדות עם מקורם).

ב. "וכ"ז הוא דוקא מצד שאתרעי בהו":

הענין ד"אתרעי בהו" הוא למעלה מכל ד' דרגות הנ"ל, כי, "פירוש אתרעי הוא רצון¹⁶, בחי' כתר", שזוהי דרגא שלמעלה מהשתלשלות.

ולכן מתחיל בענין ד"אתרעי בהו", אף שהוא למעלה מכל ד' המדריגות שלאח"ז, ולכאורה אין זה מתאים להמשך הדברים בסדר דמלמטה למעלה — כי, הענין ד"אתרעי בהו" הוא הטיבה לכך ש"קרא לון בנין בוכרין כו", והוא קודם לכל פרטי מדרגות אלו, וישנו אצל כל אחד מישראל (מבלי הבט על חילוקי הדרגות) מצד עצם מציאותו (עוד לפני התחלת ענין העבודה); ורק לאח"ז מתחילה העבודה מלמטה למעלה בכל פרטי המדריגות ד"בנין בוכרין קדישין אחי"ן"¹⁷.

וכללות הענין בזה — ש"אתרעי בהו" קאי על עצם המציאות של

13 וראה גם סה"מ תרנ"ט (בהוצאה החדשה) ע' סב. וש"נ.

14 להעיר, שרצון הוא למעלה מהתחלקות, שלכן נוגע בהרצון כל פרט, וכאשר חסר אפילו פרט אחד, אזי חסר בכללות הרצון, וע"ד הענין שהעצם כשאתה תופס במקצתו אתה תופס בכלולו (ראה תו"מ ח"ג ע' 112. וש"נ).

15 וע"ד מ"ש "אתם נציבים היום כולכם גו" — כולם בשוה, ולאח"ז באים פרטי חילוקי המדריגות מ"ראשיכם שבטיכם" עד "חוטב עציך" ו"שואב מימך" (ר"פ נציבים).

7 תק"ז ת"ו (כג, א).

8 ראה ספר הערכים חב"ד (כרך ח) ערך

אח ס"ג (ע' קעו). וש"נ.

9 פ' ראה יד, א.

10 שמות ד, כב.

11 ראה מאמרי אדה"ז תקע"ב ס"ע נט ואילך.

12 ראה גם לקו"ת דרושי ר"ה סב, ד.

13 ובהם גופא יש חילוקי דרגות: בנין

בוכרין קדישין.

14

15 ראה זח"ג פג, א. עבוה"ק ח"א פ"ב.

נש"י¹⁸, כפי ש"עלו במחשבה¹⁹ [ובאופן שמחשבתן קדמה לכל דבר¹⁹, ובהם נמלך הקב"ה על כללות הבריאה ("במי נמלך בנשמותיהם של צדיקים"²⁰)], וכתורת הרב המגיד²¹ ש"אף קודם שנבראו הי' נחקק צורתם במחשבה²². . כי אצלו ית' העבר והעתיד א", שכל זה הוא לפי שכך עלה ברצונו ית'²³.

וזוהו גם הביאור בדיוק הלשון "אתרעי בהו" — כיון שזהו ענין הקשור עם עצם מציאותם; משא"כ בנוגע לפרטי המדרגות ד"בנין בוכרין קדישין אחיז", שעז"נ רק "קרא לון", ולא ענין שהוא בעצם מציאותם ("בהו").

אמנם, כיון שכל פרטי המדרגות ד"בנין בוכרין קדישין אחיז" הם "דוקא מצד שאתרעי בהו", הרי מובן, שהענין ד"אתרעי בהו" נמשך וחוודר גם בכל פרטי המדרגות הנ"ל²⁴.

ג. והענין בזה בעבודת האדם:

ובהקדים הידוע שכל ענין של אתעדל"ע בא לאחרי הקדמת אתעדל"ת דוגמתו. ובנדוד: כיון שעצמותו ית' הוא למעלה באיז"ערוך גם מענין הרצון, הרי מובן, שכדי שיהי' "אתרעי בהו", צ"ל ענין של צמצום וסילוק כו'. ודוגמתו בעבודת האדם — לסלק ולבטל רצונו²⁵ ולהשליך חייו מנגד כדי למלא רצונו של הקב"ה, שע"ז פועל דוגמתו למעלה, שיומשך מעצמותו ית' להיות הרצון בישראל.

(18) ובעומק יותר: עצם המציאות של נש"י היא למעלה גם מהענין ד"אתרעי בהו", שהרי ענין הרצון שייך רק בנוגע לדבר שחוץ לעצמותו, וכיון שנש"י הם "חלק אלקה ממעל ממש" (תניא רפ"ב), חלק מן העצם, הרי הם למעלה גם מענין הרצון. וכמו"כ לא שייך לומר "זכאין אינון", כי, ענין של לימוד זכות שייך רק על הזולת, ולא בנוגע לעצמו, שמלכתחילה אינו רואה ענין של חובה, כי "על כל פשעים תכסה אהבה" (משלי יו"ד, יב); ורק לאחרי שנעשים מציאות בפ"ע, אזי שייך לומר "זכאין אינון". אתרעי בהו".

(19) ב"ר פ"א, ד.

(20) שם פ"ח, ז.

(21) כולל גם ההגבלה שמצד שורש נשמתו, בקן החסד או בקן הגבורה, וכיו"ב.

(22) ולא כמו למטה, ש"מי שלא הי' לו בן מעולם, לא יכול לומר שיהא נחקק במחשבתו צורת הבן שיהי' לו אח"כ כו".

(23) ובלשון רבינו הזקן (בנוגע לעליית הרצון על התהוות העולמות), שזהו ענין של תאוה שלא שייך לשאול על זה קושיא כו' (ראה תו"מ חנ"א ע' 108. וש"נ).

(24) במעלת בני"י שנקראו "בנים", "כמו שהבן נמשך ממות האב", מודגש שענין זה קשור עם "תוכיותו ופנימיותו" של האב ("מאן דנפח מתוכי נפח, פי' מתוכיותו ופנימיותו"), שזהו"ע שלמעלה מ"אב" סתם.

(25) כולל גם ההגבלה שמצד שורש נשמתו, בקן החסד או בקן הגבורה, וכיו"ב.

ר"פ עקב⁵) — ברכות הנהנין, וכן ברכת התורה — שהרי הברכה היא על נתינת התורה למטה, וכן ברכאן דצלותא — שהרי ע"י ההעלאה דתפלה פועלים ההמשכה מלמעלה למטה].

ובפרטיות יותר — שממשיכים משם הוי', שם העצם, שם המיוחד ושם המפורש⁶, בהוי' מלשון מהוה⁷; ומהוי' לשון מהוה ממשיכים בשם אד', מלשון "אתה אדון לכל בריותיך"⁸, היינו, שההמשכה היא למקום שבו צריך להבהיר ענין זה.

ובהמשכה מהוי' לאד' גופא יש ב' אופנים — כפי שמבאר אאמו"ר⁹ בענין "אמן ואמן", שיש שילוב אד' בהוי' — ששם הוי' הוא העיקר, או שילוב הוי' באד' — ששם אד' הוא העיקר.

ב. והנה, הוי' אד' הם ז"א (תפארת) ומלכות¹⁰, והיחוד שלהם — ב"אמן" שהוא מספר הוי' אד' — הוא ע"י היסוד.

ומכללות ענין היחוד דז"א ומלכות ע"י היסוד, נמשך בספירת המלכות עצמה ביסוד ומלכות שבה.

וזוהו הקשר ל"אמונתך" (שהו"ע אמן) שבתהלים סי' פ"ח — שפ"ח הוא ב"פ דם, שברחם הנוקבא, ביסודה ומלכותה.

ג. וההוראה מזה — לכל לראש בנוגע לגודל הזהירות בעניית אמן, וכידוע גם הסיפור עם בעל הלבושים¹⁰ אודות גודל חומר הענין של החסרת עניית אמן פעם אחת, אשר כל הוראה תסמרנה שערות ראשו!

וכיון ש"מצוה גוררת מצוה"¹¹, הנה ע"י הזהירות בעניית אמן יתוסף גם בזהירות באמירת הברכות, ובמילא יתוסף גם בזהירות שלא לדבר בבית-הכנסת (כידוע חומר הענין שבזה), וכן במיעוט בכללות ענין הדיבור, כפי שמצינו בראב"ע על הפסוק¹² "אלקים בשמים ואתה על הארץ על כן יהיו דבריך מעטים", שצריך למעט אפילו בדיבור של תפלה,

(5) וראה ביאורו"ז לשם.

(6) כ"מ הל' עכו"ם פ"ב ה"ז. פרדס שיי"ט.

(7) זח"ג רנו, סע"ב. פרדס ש"א פ"ט.

(8) ב"ר פי"ז, ד.

(9) ראה דרמ"צ קיט, ריש ע"ב. לקלוי"צ הערות לזח"א ריש ע' יח. ועוד.

(10) נרפס בהקדמתו לספרו. וראה גם תו"מ חל"ט 191.

(11) אבות פ"ד מ"ב.

(12) קהלת ה, א. וראה גם אג"ק חיי"ב ע' יט. חיי"ח ע' שסב. תו"מ חל"ה ע' 144 הערה 95. ועוד.

ומזה מובן, שהעבודה הקשורה עם הענין ד"אתרעי בהו" הו"ע המסירת נפש, שכולל גם מסירת הרצון²⁶.

וכשם שהענין ד"אתרעי בהו" נמשך וחודר בכל פרטי המדריגות ד"בנין בוכרין כו" — כן הוא גם בעבודה, שכל פרטי עניני העבודה (שבכולם ישנו הרצון העליון²⁷) צריכים להיות חדורים בענין המס"נ²⁸.

(משיחות ש"פ נצבים-וילך תשל"ב, תשל"ג,
תשמ"ב, תשמ"ג, תשד"מ. ש"פ וילך תשמ"ב)

— ז —

עניית אמן

ותאנא לההוא אתר נחתין להנהו גברי דמנזי לאתנא אמן ועל אמן
סגיאין לאתאצידו מני' וכו'.

(זהר וילך דף רפ"ו ע"א)

כי באבדון אין עניית אמן, כמ"ש בתהלים סי' פ"ח פי"ב היסופר כו' אמונתך באבדון, אמונתך הוא אמן, כדרשו בעמוד הקודם¹ א"ת אמונים אלא אמנים.

והוא בסי' פ"ח, היינו כי פ"ח הוא ע"ד כמו ארץ עיפתה², שהוא כפול, כי פ"ח הוא ב"פ דם, שברחם הנוקבא, ביסודה ומלכותה .. ושאל ואבדון הם יסוד ומל' דמל' דקליפה. שאו"ל אבדון גי' ת', הת' איש דעשו, שהוא בחי' דמים, אדמוני, הלעומת דהת' שקל כסף מחיר מערת המכפלה, מערת המכפלה שהיא כפולה חדר לפנים מחדר, הוא יסוד ומל' דמל' דקדושה .. ובמל' דלעו"ז הוא ארץ עיפתה, כפולה, יסודה ומלכותה דמל' דקליפה.

(לקוטי לוי"צ וילך ע' תסא)

א. ויש להוסיף ולבאר הקשר והשייכות דיסוד ומלכות דמלכות לעניית אמן — שלא נתפרש בהערות אאמו"ר כאן, כיון שמובן ע"פ המבואר במק"א:

"אמן" — הוא מספר הוי' אד'³, כמובא גם בהערות אאמו"ר⁴.
והענין בזה:

"אמן" ענינו לאמת את הברכה, שלכן "גדול העונה אמן יותר מן המברך" (כדברי הגמרא בסוף מסכת נזיר). והרי ענין הברכה (שנמצאים למטה ומברכים את הקב"ה) הוא — לברך ולהמשיך מלמעלה למטה, שזהו"ע חיבור מעלה ומטה.

[וענין זה הוא בכל סוגי הברכות (כמבואר החילוק ביניהם בזהר

26 ראה תו"א מקץ לו, ב. ובכ"מ.
27 וראה לעיל הערה 14.
28 ולהעיר מהמבואר בתניא (פמ"א)
ש"עסק התורה ומצוות והתפלה הוא ג"כ ענין מסירת נפש ממש כו", וממשיך: "בהכנה זו של מסירת נפשו לה' יתחיל ברכות השחר .. וכן .. יתחיל ללמוד .. אחר התפלה וכו'".

1 רפה, ב.
2 איוב יו"ד, כב.
3 ראה תו"מ סה"מ תשרי ע' קמח. וש"נ.
4 בכרך זה (כמצויין במפתח ענינים) — ריש ע' רס.

"עשרה נסים כו"⁷; וכשמדובר אודות עבודתו של יהודי מצד עצמו (לא בשייכות לעולם), אזי מדגישים את מעלת מספר ד', כמו "ארבע מדות באדם"⁸, וכיו"ב.

(משיחת ש"פ גצבים-וילך תשל"ט)

— ב —

אתרעי בהו — בחודש אלול וראש השנה

א. הענין ד"קב"ה אתרעי בהו" שייך במיוחד לזמן שבו לומדים מאמר הזהר הנ"ל בפרשת וילך — חודש אלול:

כתיבי "אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים". ומבואר בזה בדרושי חסידות² (דלכאורה אינו מובן: מהו הדיוק "הרועה", שזהו תואר ששייך לצאן דוקא) — ע"פ מאמר המדרש³ "הוא לי לאב .. ואני לו לבן .. הוא לי לרועה (רועה ישראל)⁴ .. ואני לו לצאן", שהענין דאב ובן שייך רק לאחרי שנתלבש אוא"ס בחו"ב, משא"כ בבחי' הכתר (סוכ"ע), שעז"נ⁵ "יש אחד ואין שני לו גם בן ואח אין לו". ועל בחי' זו (שמעלה מאב) נאמר "הוא לי לרועה" (וכנגד בחי' "רועה" היא הבחי' ד"צאן"⁶, שמעלתם היא בענין הביטול, שלא בערך יותר מאשר אצל בן, ולכן עי"ז מגיעים לבחי' "רועה" שלמעלה מבחי' "אב").

וענין זה שייך לחודש אלול — "אני לדודי ודודי לי" ר"ת אלול⁷, כי, בחי' "הרועה (בשושנים)" ("רועה" שלמעלה מ"אב") מתגלה בחודש אלול; ואז ישנו גם הענין ד"הרועה בשושנים", ש"שושנה אית בה תליסר עלין"⁸, כנגד י"ג מדות הרחמים, שמשם הוא מקור התשובה כו', והם המתגלים בחודש אלול, חודש התשובה⁹.

וזהו גם הענין ד"קב"ה אתרעי בהו" — כי, "אתרעי" הוא גם מלשון "הרועה", בחי' "רועה" שלמעלה מבחי' "אב", ש"בן ואח אין לו"; ו"בגין דאתרעי בהו קרא לון בנין .. אחין" — כהמשך דברי המדרש הנ"ל על הפסוק "גם בן ואח אין לו" (שמביא אאמו"ר): "אלא שחבב הקב"ה לישראל וקראן בנים כו' וקראם אחים כו'".

ב. וענין זה שייך במיוחד לראש השנה:

ידוע שבר"ה חוזרים כל הדברים לקדמותם כו'¹⁰, ובנ"י פועלים את

-
- (1) שה"ש ו, ג. האצילות (ראה תניא ספמ"ו), למעלה מסדר
  - (2) ראה אוה"ת ראה ע' תשפד ואילך. השתלשלות.
  - (3) שה"ש ח"ב ע' תקנב ואילך. (7) שע"פ עה"פ. ועוד.
  - (4) שהש"ר פ"ב, טז (א).
  - (5) תהלים פ, ב.
  - (6) קהלת ד, ח. שם, ובכ"מ.
  - (7) ראה לקו"ת ראה לג, א ואילך. אוה"ת
  - (8) הקדמת הזהר בתחלתה.
  - (9) שם, ובכ"מ.
  - (10) ראה פע"ח שער ר"ה. שער הכוונות

הענין ד'תמליכוני עליכם'¹¹, ועי"ז — "מלך על כל הארץ", והיינו, שבנ"י מעוררים ופועלים את הרצון למלוכה — "אנא אמלוך"¹² (כמו שאדה"ר¹³ שנברא בר"ה פעל הענין ד'ה' מלך גאות לבש"¹⁴), שכל זה הוא מצד מעלתם העצמית של בני"י ש"קב"ה אתרעי¹⁵ בהו", כפי שהדבר מתבטא בענין הבחירה, כפי שאומרים לפני תק"ש: "יבחר לנו את נחלתנו את גאון יעקב אשר אהב סלה"¹⁶ (שזהו"ע נעלה יותר מאשר הרצון בתומ"צ, שלכן אינו תלוי באופן עבודתם בקיום התומ"צ).

וענין זה קשור גם עם עבודת בני"י בר"ה בענין הקבלת עול (כידוע מעלת הקב"ע דר"ה לגבי הקב"ע של כל השנה¹⁷) — הביטול דצאן, "אני לו לצאן", שלמעלה גם מ"בן", שעי"ז פועלים הענין ד"הוא לי לרועה", "אתרעי", שלמעלה גם מ"אב" (אלא שיש צורך בשניהם, וכנוסח התפלה בר"ה: "אם כבנים אם כעבדים", הן עבודה מצד אהבה — "בן", והן עבודה מצד קב"ע — "עבד"¹⁸).

ויש להוסיף בהשייכות לר"ה — שבו פועלים ההמשכה מהדרגא הכי נעלית, פנימיות התענוג ("אתרעי"), עד למטה מטה, ספירת המלכות, שנקראת "שכינה", ע"ש ששוכנת ומתלבשת בתחתונים¹⁹ — שענין זה קשור עם המשך וסיום מאמר הזהר כאן: "נחת לדיירא עמהון, הה"ד²⁰ ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" — באמצעות כל פרטי הדרגות דסדר השתלשלות, שמרומזים בד' הדרגות ד"בנין בוכרין קדישין אחיז"²¹.

(משיחות ש"פ נצבים-וילך תשל"ב, תשל"ג,
תשל"ה, תשל"ו, תשמ"ו. ש"פ וילך תשמ"ב)

ענין ר"ה. לקו"ת נצבים נא, ב. סידור (עם דא"ח) שער התקיעות רמו, א ואילך. ובכ"מ. (11) ר"ה טז, סע"א. וש"נ. (12) אד"ר — הובא בסהמ"צ להצ"צ קע, ב. וראה לקו"ת נשא כא, ד. נצבים נא, ב. (13) ועד"ז בנוגע לכל אחד מישראל — כמבואר בלקו"ת (נצבים מז, ב) ש"אדה"ר הי' כלול מכל נש"י, לכן כל נשמה וניצוץ מישראל יש בו חלק מנשמת אדה"ר, שלכן נאמר אתם קרויין אדם כו". (14) תהלים צג, א. וראה פרדר"א פי"א. ועוד. (15) וכיון ש"פירוש אתרעי הוא רצון", הרי בכל דרגא של רצון — רצון המוחלט וכו',

ככל פרטי הדרגות שנתבארו בתורת החסידות (ראה סה"מ תש"ג בתחלתו. ובכ"מ) — נמצאים שם בני"י, שבהם הוא הרצון ("אתרעי בהו"). (16) תהלים מז, ה. (17) ראה המשך תער"ב ח"א ע' קמד ואילך. סה"מ תרס"ב ע' רכה ואילך. תרצ"ט ע' 6. ע' 13. תש"ב ע' 8. (18) ראה תניא פמ"א: "כל אדם צ"ל בשתי בחי' ומדרגות והן בחי' עבד ובחי' בן", ככל פרטי הענינים שבזה שנתבארו בארוכה בהמשך תרס"ו (ע' שח ואילך). (19) ראה תניא פמ"א. פנ"ב. ובכ"מ. (20) תרומה כה, ח. (21) כנ"ל באות שלפנ"ז.

— ו —

מספר ד' או י' — בשם הוי'

במ"ש אאמו"ר בנוגע לד' הלשונות "אתיין וסלקין ונחתין ומתגלפין", "י"ל לנגד הד' אותיות דשם הוי'" (כפי שמצינו עד"ז בנוגע לכמה ענינים שהם במספר ארבע) — הנה מלבד מספר ד' האותיות דשם הוי', ישנו גם המספר עשר (מספר השלם¹), כמבואר בכ"מ² שד' אותיות שם הוי' ביחד עם המילוי שלהם (י"ד ה"א וא"ו ה"א) הם עשר אותיות. ויש לבאר החילוק ביניהם — מתי מדגישים מעלת מספר ארבע, ומתי מדגישים מעלת מספר עשר.

ויובן בהקדים — שכללות ענין המילוי (שאו יש בשם הוי' עשר אותיות) קשור עם הגילוי לזולת, שהרי רק כשצריך לבטא את האות כדיבור לזולת, אזי ניתוסף גם אותיות המילוי, משא"כ כפי שהאות היא לעצמה, בכתובה או במחשבה, שאז אין צורך בהמילוי³.

ומזה מובן גם בנוגע לשם הוי' — שמצד עצמו יש בו ד' אותיות; וכאשר צריך לירד למטה יותר, אל הזולת — אזי יש צורך בענין המילוי, ואז יש בו עשר אותיות.

וזהו שמצינו בענין רשות היחיד (ענין האחדות, שקשור עם שם הוי') שרחבו ד' וגבהו יו"ד⁴ — כי, רוחב שייך להענין כפי שהוא מצד עצמו, ולכן הוא במספר ד', ואילו גובה מורה על ההתפשטות מחוץ הימנו (הן מלמעלה למטה והן מלמטה למעלה⁵), ולכן הוא במספר יו"ד (עם המילוי)⁶.

ולכן: כשמדובר אודות ענינים כלליים הקשורים עם כללות העולם, אזי מדגישים מעלת מספר עשר, כמו "בעשרה מאמרות נברא העולם"⁶,

(1) ראה פרדס בתחלתו (ש"ב פ"א"ב).
וראה גם תו"מ חמ"ט ע' 233. וש"נ.
(2) ראה תקו"ז בהקדמה יב, א. ע"ח שיי"ט פ"ג. אוה"ת תשא ריש ע' א'תתקנט. ביארה"ז להצ"צ תשא ח"ב ע' תתגל. תו"מ סה"מ באתי לגני ח"א ריש ע' רכב. ועוד.
(3) ראה סידור (עם דא"ח) קנט, ב. אתהלק ליאונא ע' כ. ביארה"ז שם ח"א ע' רפד. ועוד.
(4) שבת ו, א. זח"א רסד, סע"ב. שיחוק"ל ל"ז ח"א 383.
(5) בהתאם לב' האופנים שבענין המילויים: (א) שקשור עם הזולת דוקא — מלמעלה למטה, (ב) שבו מתגלית פנימיות הכוונה (ראה תו"מ — תפארת לוי"צ ח"א ס"ע רח. וש"נ) — מלמטה למעלה.
(6) אבות רפ"ה.

וזהו הענין דעקודים, שכל האורות הם בכלי אחד — כפי שכל פרטי הענינים כלולים יחדיו בנקודה הכללית דקב"ע, עוד לפני שנמשכים ומתגלים בפרטיות בעבודה בפועל, שזהו הענין דנקודים, כפי שכל פרט מתגלה בפ"ע.

ח. זאת ועוד:

ענינים של ד' אותיות שם הוי' בנוגע לעבודת האדם הוא — קיום המצוות, כידוע³³ שהמצוות נקראו "מצוות הוי'", ופרטי המצוות תלויים בד' אותיות שם הוי': יש מצוות התלויים באות יו"ד שבשם, מצוות התלויים באות ה"א שבשם, מצוות התלויים באות ו"ו שבשם, ומצוות התלויים באות ה"א אחרונה שבשם. ועז"נ³⁴ "ועשיתם אותם", "אתם כתיב", "אמר קב"ה כאילו עשיתי .. עשה שם לעילא"³⁵, היינו, שע"י קיום המצוות עושים, כביכול, את שם הוי'.

ובזה ישנם ב' אופני עבודה: (א) "כולהו מתגלפי בשמא דקב"ה" — שזהו אופן העבודה שבו מודגשת הנקודה הכללית שבמצוות כפי שכולם הם ענין אחד, "כמו בעקודים ששם כולם בכלי אחד". (ב) "כל מלה ומלה הוה אתיאי כו' לאתגלפא" — שזהו אופן העבודה שבו מודגש הענין הפרטי שבכל מצוה ומצוה — ע"ד ההמשכה מעקודים לבחי' נקודים, "ששם נתגלו עשר כלים", ענין של ריבוי והתחלקות.

(משיחות ש"פ וילך תשמ"ו וש"פ נצבים וילך תשמ"ז)

— ג —

אתרעי, בנין ואחין — באהבת ישראל

א. מענין הנ"ל יש הוראה נפלאה בנוגע לאהבת ישראל: מצד גודל מעלת בני" (זכאין אינון) ש"קוב"ה אתרעי בהו וכו", ניתוסף באופן נעלה יותר בהנהגת כל אחד מישראל מתוך אהבת ישראל — לאהוב מה שהאהוב אוהב¹.

וע"פ האמור לעיל² ש"אתרעי בהו" קשור עם המס"נ — הרי גם ההנהגה באהבת ישראל צריכה להיות עד כדי מס"נ, כהסיפור אודות הבעש"ט³ שמסר את העוה"ב שלו כדי לעשות טובה ליהודי.

ולאידך גיסא — לא די בתנועה של מס"נ שלמעלה ממדידה והגבלה, אלא יש צורך להמשיך זאת בפרטי הענינים באופן המתאים לכל אחד לפי ענינו, בהתאם לחילוקי הדרגות ד"בנין בוכרין קדישין אחין".

ב. ועוד ענין בזה:

בנוגע לחילוק בין "בנין בוכרין" ל"אחין", מבואר בפי' אוה"ח⁴ ש"בעת עשותם כל מצות אביהם שבשמים המוטלת על הבן, אז נקראים ישראל בנין בוכרין לשי"ת .. אמנם כשמזהירין את אחרים ומחזירים את הרשעים למוטב, אז נקראים אחים .. כאומר למען אחי ורעי⁵, דאיירי במזכי החייבים".

ומזה מובן, שמצד הענין ד"אתרעי בהו" (שבגלל זה "קרא לון בנין .. אחין") צריכה להיות התעסקות מיוחדת בזיכוי החייבים⁶, שאז נקראים "אחים", שזהו"ע נעלה יותר מאשר העבודה ד"בנים", וכמארז"ל⁷ "כל המלמד את בן עם הארץ תורה, אפילו הקב"ה גוזר גזירה, מבטלה בשבילו, שנאמר⁸ ואם תוציא יקר מזולל כפי תהי".

- 1) אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג ע' תכה (נעתק ב"היום יום" כח ניסן).
- 2) אות א' ס"ג.
- 3) ראה סיפורי חסידים (לרש"י זעווין) מועדים ריש ע' 262.
- 4) לזהר כאן.
- 5) תהלים קכב, ח.
- 6) ולהעיר, שלאמיתו של דבר לא שייך אצל בני" מציאות של "חייבים", כמאמר הזהר (ח"ג יג, רע"ב. טז, א) "נפש כי תחטא — תוהא", אלא שיתכן מעמד ומצב דתינוק שנשבה כו'.
- 7) ב"מ פה, א.
- 8) ירמ' טו, יט.

33) לקו"ת פרשתנו (ש"ש) סד, ד.
34) ר"פ בחוקותי.
35) זח"ג קיג, סע"א.

ופרש"י) — שאין זה רק רגש כללי של אהבה, אלא כולל גם פרטי הענינים ד"כל מדה ומדה".

כתיב²⁴ "אתם נצבים היום כולכם גו'" (כולם בשוה) — ע"ד ההתכללות שבעקודים; ולאח"ז נימנו פרטי המדרגות: "ראשיכם שבטיכם גו' מחוטב עציך עד שואב מימך", "פרט הכתוב עשר מדרגות"²⁵ — ע"ד בחי' נקודים ששם נתגלו עשר כלים.

אמנם, יש ענין נעלה יותר בהתכללות — לא רק מצד השורש ומקור (קודם ההתחלקות לפרטים), אלא שגם לאחר ההתחלקות לפרטים (עשר מדרגות, ועד לריבוי גדול "אשר לא יספר מרוב"²⁶) באופן שכל אחד הוא בפ"ע, הרי הם מתאחדים ומתכללים כולם ביחד — ע"ד בחי' ברודים (עולם האצילות), ששם מתכללים כל הנקודות שבחי' הנקודים.

ואחדות זו נפעלת ע"י משה רבינו — שזהו מש"נ בפ' וילך: "וידבר משה וגו'", "כל מלה ומלה הוה אתיאי קמי משה לאתגלפא על ידוי", שזהו"ע התורה, וכמו במ"ת, שאז נמשך הענין ד"אנכי הוי' אלקיך"²⁷ בכל אחד מישראל, "שיהי' בחי' שם הוי' מאיר ומתגלה בך כל כך עד שיהא נקרא על שמך להיות אלקיך כו"²⁸, שע"ז נעשה ענין האחדות וההתכללות, ועד שהענין ד"וידבר משה גו'" — כשהי' בתכלית השלימות, כאשר "מלאו ימי ושנותי"²⁹ — הוא באופן נעלה יותר מכמו במ"ת.

(משיחות ש"פ נצבים וילך תש"פ ותשל"ח)

*

ז. והענין בזה וההוראה בעבודת האדם:

ובהקדמה — שגם בנוגע לענינים הכי עמוקים בחסידות, כמו הענין דעקודים ונקודים (שלא נתבאר בחסידות כי אם במקומות ספורים בדרושי אדמו"ר האמצעי³⁰, ואף לא בהסבר וביאור מספיק³¹), יכולים למצוא לימוד והוראה בעבודת האדם.

וכללות הענין בזה:

ענין הקבלת עול — עם היותו באופן של נקודה וכלל, כלולים בו כל פרטי הענינים שבהם מתבטא ענין הקב"ע בפועל ממש³².

- (24) ר"פ נצבים. ואילך. ועוד.
 (25) לקו"ת ר"פ נצבים. שהרי עדיין דרוש ביאור והסבר —
 (26) וישלח לב, יג. כיצד יכולים אור החסד ואור הגבורה להיות
 (27) יתרו כ, ב. שניהם בכלי אחד, וכיו"ב בשאר פרטים
 (28) לקו"ת ר"פ ראה. שאינם מובנים כו'.
 (29) פרש"י וילך לא, ב. וע"ד מ"ש "ואהבת גו' בכל מאדך",
 (30) תו"ח בראשית יח, א ואילך. סה, ד "בכל מדה ומדה כו'" (ואתחנן ו, ה ובספרי

ג. ויש להוסיף, שב' הענינים ד"אתרעי בהו" ("אתרעי" מלשון "רועה", שקשור עם הביטול ד"צאן") ו"קרא לון בנין כו'", שהם בדוגמת ב' הענינים ד"בנים" (ענין האהבה) ו"עבדים" (ענין הקב"ע)⁹ — צריכים להיות (לא רק בעבודה שבין אדם למקום, אלא) גם בעבודה שבין אדם לחבירו:

כשם שהעבודה בין אדם למקום צריכה להיות לא רק מתוך קב"ע, שהיא ראשית העבודה ועיקרה ושרשה¹⁰, אלא גם באופן ד"ואהבת את ה' אלקיך"¹¹, עבודה מאהבה, "לית פולחנא כפולחנא דרחימותא"¹² — כך גם בעבודה שבין אדם לחבירו, לא די בהתעסקות באהבת ישראל במעשה בפועל בלבד (עבודת עבד, קב"ע), אלא עבודה זו צריכה להיות מתוך רגש של אהבה (ענין הבן) — (לא רק מצד האהבה להקב"ה שצוה על עבודה זו, אלא גם רגש של אהבה להזולת) "ואהבת¹³ לרעך כמוך"¹⁴. וכמו במצות הצדקה, שלא די בנתינת הצדקה במעשה בפועל¹⁵, אלא צריך ליתן בסבר פנים יפות ולפייסו כו'¹⁶.

(משיחות ש"פ נצבים וילך תש"פ ותשל"ח)

- (9) כנ"ל אות ב'.
 (10) תניא רפמ"א.
 (11) ואתחנן ו, ה.
 (12) כן הובא בכ"מ בדא"ח (ראה לקו"ת שלח מב, ג. ובכ"מ). ובזח"ב נה, ב: לית לי' פולחנא לקב"ה (אלא) כמה רחימותא. ובזח"ג רסז, א: "דלית לך פולחנא כמו רחימותא דקב"ה".
 (13) קדושים יט, יח.
 (14) ולהעיר מפתגם רבינו הזקן שאהבת ישראל היא הכלי לאהבת ה', ועד שכולא חד (ראה סה"ש קיץ היש"ת ע' 3. וש"נ).
 (15) אף שהעיקר היא נתינת הצדקה בפועל, גם ללא רגש של אהבה, ואפילו ללא כוונה, כדאיתא בספרי (תצא כד, יט) שהמאבד סלע ומצאה העני ונתפרנס בה, קיים מצות צדקה.
 (16) ראה ב"ב ט, ב.

בגילוי, לא יכולה להיות מציאות הבינה, וכדי שיוכל להיות מציאות הבינה צריך להיות תחילה סילוק אור החכמה¹⁵.

אמנם, הענין ד"סלקין" אינו ענין של הסתלקות — שהרי המכוון הוא שאור החכמה יומשך בבינה, אלא שסדר ההמשכה הוא באופן שצריך להתעלם ולהסתלק תחילה¹⁶.

ויש לומר, שזהו ע"ד הלשון (המובא בהמשך באתי לגני¹⁷) "אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין"¹⁸, שזוהי המשכה נעלית ביותר — אור הסוכ"ע שאופן המשכתו הוא בכל העולמות בשוה, שלכן נקרא בלשון "אסתלק"¹⁹.

ה. ולאח"ז בא אות ו', שעלי' נאמר הלשון "נחתין" — שדוגמתו במשל הו"ע ההשפעה אל המקבל, שזהו"ע של המשכה וירידה למטה ("נחתין"), שזהו ענינה של אות וי"ו²⁰ שמורה על המשכה מלמעלה למטה²¹, שהאור יורד מכמו שהוא אצל המשפיע ונמשך אל המקבל לפ"ע הכלים שלו.

אמנם, גם המשכה זו היא בבחי' כללות עדיין; ואח"כ באה ההמשכה בשטח כלי המקבל, שמתגלים אצלו כל הפרטים כו'. וענין זה נרמז באות ה' אחרונה, שעז"נ "מתגלפין תמן", שזהו כפי שהמשכה נחקקת ונגמרת בפועל ובגלוי.

וכל זה הוא בעקודים (כמ"ש אאמו"ר), ששם כולם בכלי אחד, שלכן נקט הלשון "כלהו", "כל אינון מלין"; ולאח"ז נמשך בבחי' נקודים, ששם נתגלו עשר כלים, ולכן אמר "כל מלה ומלה" בפ"ע (ועד"ז הוא החילוק בין עולם האצילות, עולם האחדות²², להמשכה בבי"ע, ש"משם יפרד"²³).

ו. ויש להוסיף, שעד"ז מצינו בנוגע לכללות בני"י:

(20) משא"כ אות י', חכמה, שהיא רק תחלת ההמשכה, אינה באופן של ירידה למטה, שהרי בחכמה מלובש אוא"ס כו' (ראה תניא פל"ה בהגהה).

(21) תניא אגה"ת פ"ד.

(22) ראה זח"ג פג, א. עבוה"ק ח"א פ"ב. וראה גם סה"מ תרנ"ט (בהוצאה החדשה) ע' סב. וש"נ.

(23) בראשית ב, יו"ד.

(15) ראה סה"מ תרס"ג ח"ב ע' קפח.
(16) ולהעיר שהסילוק גופא מורה שיש לו שייכות להמקום שממנו מסתלק, דאל"כ, לא שייך לומר שמסתלק משם.

(17) סה"מ תש"י ע' 111 ואילך.

(18) ראה זח"ב סז, ב. קפד, א. קכח, ב. הובא בתניא פכ"ז. לקו"ת ר"פ פקודי. ובכ"מ.

(19) ראה תו"א ויקהל פט, ד. הובא בסה"מ שם בהערה. ועוד.

— ד —

באר דיצחק

תלתא אינון דקיימו צסהדומא לאסדהא, ואלין אינון, צאר דיצחק, גורל, ואצנא דשוי יהושע, ודא שירמא סהדומא יתיר מכלא . . אי הכי ארבע אינון . . אצל גורל לא כתיב צי' סהדומא. צאר דיצחק מנלן, דכתיבי צעצור תהי' לי לעדה וגו'.

(זהר וילך דף רפ"ד ע"ב)

יחס הבאר ליצחק אם שכתוב זה באברהם, הוא מפני שבאר דאברהם סתמו פלשתים אחרי מותו, ויצחק חפרו מחדש, כמ"ש² וישב יצחק ויחפור כו' ויקרא להן שמות כשמות³ אשר קרא להן אביו⁴. ועיין מזה בתו"א ר"פ תולדות ע"ש. לכן יחסו ליצחק.

(לקוטי לוי"צ וילך ע' תס)

א. בנוגע לד' ענינים אלו (באר דיצחק, גורל, אבנא דיהושע ושיירה) מבואר בפ"י אוה"ח⁵ שהם כנגד ד' ענינים בספירות: באר דיצחק — גבורה, גורל — חסד (כי גורל דקדושה הוא ביד ימין), אבן — ענינו של יעקב, תפארת, ושיירה — מלכות.

אך עדיין אינו מובן הטעם שנקרא "באר דיצחק", בה בשעה שהפסוק "בעבור תהי' לי לעדה" אמרו אברהם?

ומבאר הרמ"ז⁶: "זה" ("בעבור תהי' לי לעדה וגו'") אברהם אמרו, אלא הבאר שחפר (אברהם) הוא באר דיצחק⁷?

אבל אאמו"ר מבאר: "יחס הבאר ליצחק . . מפני שבאר דאברהם סתמו פלשתים אחרי מותו, ויצחק חפרו מחדש".

ולכאורה, פירוש אאמו"ר הוא להיפך מפירוש הרמ"ז: לפי הרמ"ז, ש"הבאר שחפר (אברהם) הוא באר דיצחק", היינו, שבעיקר הרי זה באר דיצחק, אלא שחפירת הבאר היתה ע"י אברהם; ולפי אאמו"ר הרי זה

(4) כפי הרמב"ן תולדות שם, לב.

(5) קכג, א.

(6) הובא בניצוצי אורות לזהר שם.

(7) ובאוה"ח לזהר: יצחק ששם את הבאר לעדות בינו ובין אבימלך כו'.

(1) וירא כא, ל.

(2) תולדות כו, יח.

(3) כ"ה בלקולוי"צ כאן (מלא וא"ו). אבל

בכתוב — חסר וא"ו. ובתו"א ר"פ תולדות שמציינ, מדייק ומבאר החילוקים.

והנה, כדי שיהי גילוי האור שלצורך העולמות, צ"ל ענין של צמצום, וכמ"ש¹² "ויקרא הוי' הוי'", ופסיק טעמא ביניהם, שזהו הצמצום המבדיל ומפריש בין ב' השמות הוי', האור שמאיר לעצמו, והאור שבבחי' גילוי אל העולמות, והיינו לפי שקודם הצמצום לא הי' האור שלצורך העולמות ניכר בפ"ע כלל.

וכהמשל ממשפיע ומקבל, שאור השכל כפי שהוא אצל המשפיע אינו בערך המקבל כלל, ועד שאצל המשפיע לא ניכר כלל בחי' חיצונית השכל השייך אל המקבל, ולכן צריך המשפיע לצמצם ולהעלים אור שכלו לגמרי, ואז נבדל בחי' חיצונית השכל השייך אל המקבל להיות ניכר בפ"ע.

וזהו ענין אות יו"ד — צמצום וסילוק האור הבל"ג, שעיי"ז מתגלה אור הגבול (שהרי כל זמן שמאיר אור הבל"ג, אין מקום לענין הגבול), שזהו חיצונית האור השייך אל המקבל, שנבדל בפ"ע ומתגלה באופן של נקודה.

ועל זה נאמר הלשון "אתיין", ולא "נחתיין" — כי, בנוגע לחיצונית האור אין זו ירידה ("נחתיין"), אלא אדרבה: ענין של גילוי ("אתיין", מלשון "אתא בוקר"¹³), שהרי לפנ"ז הי' מעורב עם פנימיות האור ולא הי' ניכר כלל, ועכשיו ניכר ונתגלה.

ג. ולאח"ז באה אות ה"א, שענינה הוא — כמשל המשפיע שמפרט בעצמו הפרטים שבנקודה מה שיגלה אל המקבל, ואיך ובאיזה אופן ישפיע לו, שמשער איך להשפיע לפי חושי המקבל.

אמנם, כיון שענין זה הוא עדיין במשפיע עצמו (לפי ערך שכל המשפיע ולמעלה עדיין משכל המקבל), הנה הגם שיש שם השערה בחושי המקבל, מ"מ, התגברות האור הוא יותר מהשערת כלי המקבל.

ועל זה נאמר הלשון "סלקיין", העלאה — כיון שאור המשפיע הוא בהתגברות.

ד. ועוד י"ל בזה:

הלשון "סלקיין" הוא — לא בנוגע לבינה (אות ה') עצמה, אלא בנוגע לסילוק אור החכמה כדי שיוכל להיות מציאות הבינה, כי, כל זמן שאור החכמה (שבו ניכר ונרגש הענין שהוא לבדו הוא ואין זולתו¹⁴) מאיר

להיפך, שבעצם הרי זה "באר דאברהם", אלא כיון שיצחק חזר וחפרו, לכן מייחס הפסוק את הבאר ליצחק.

וכיון שמובן ופשוט שע"פ תוכן ופנימיות הענין יש מקום והסברה לשני הפירושים — צריך להבין: במה מתבטא החילוק בין הפירושים, ומדוע בחר אאמו"ר — במקום להסביר את פירוש הרמ"ז (שהובא בריבוי מקומות בספרי חסידות⁸) — לפרש באופן אחר (והפכי)?

ויש לומר, שהטעם לזה מרומז בציון⁹ אאמו"ר בסוף פירושו: "ועיין מזה בתו"א ר"פ תולדות ע"ש", כדלהלן.

ב. בתורה אור הנ"ל¹⁰ מבואר, שענין ועבודת אברהם הוא בקן החסד¹¹ — המשכה מלמעלה למטה; וענינו ועבודתו של יצחק הוא בקן הגבורה¹¹ — העלאה מלמטה למעלה. ולכן מצינו שבאברהם כתיב¹² "אברהם אוהבי", וביצחק כתיב¹³ "ופחד יצחק" — כי אהבה היא ממתת החסד, ופחד (יראה) הוא ממתת הגבורה.

וע"פ החילוק בין עבודת אברהם לעבודת יצחק, מבאר רבינו הזקן שם (בתו"א¹⁰) הטעם שהבארות שחפר אברהם סתמום פלשתים, ודוקא לאחר שיצחק חזר וחפרם מחדש הי' להם קיום — כיון ש(קליפת) פלשתים יכול לנגד רק לקו החסד דקדושה, ולא לקו הגבורה.

ג. וביאור הענין¹⁴:

פלשתים הוא מלשון מבוי המפולש¹⁵ (פתוח מב' הצדדים); וזהו שאמרו רז"ל¹⁶ "פלשתים ליצנים היו", כיון שליצנות באה "מצד פתיחות הלב ביותר, שהוא פתוח ומפולש לכל צד".

(8) ובספרי אאמו"ר. וראה לקלו"צ (לזח"א) ע' ב "ות"ל שכוונתי לדעתו הקדושה ז"ל זיע"א".

(9) ובפרט (כמדובר כמ"פ) שההערות נכתבו בקיצור (מפני חוסר נייר וכו') ובכ"מ סמך על המבואר במק"א.

(10) ובארוכה — בתו"ח ר"פ תולדות. (11) ורק שמכיון ש"כל המדות כלולות זו מזו" ו"מיוחדות זו בזו" — גם באברהם הי' (בהעלם) העבודה דקו הגבורה, וכן ביצחק — העבודה דקו החסד (תניא אגה"ק סי"ג. ובכ"מ).

(12) וראה תו"א מקץ מב, (13) ישע"י כא, יב. וראה תו"א מקץ מב, (14) ראה תניא פל"ה בהגהה.

(13) ויצא לא, מב. (14) בכל הבא לקמן — ראה לקו"ת ואתחנן ה, א. תו"ח שם פ"ר.ו.

וראה גם תו"א בשלח סא, ג ואילך [הובא באוה"ת תולדות (תתח, א) — הגהות להמאמר שבתו"א ר"פ תולדות], ש"פלשתים שבקליפה הם הלצים .. הרחבת פיו כו", ושהתרחבות זו היא הלעו"ז של "בחי' התגלות השמחה בדיקות ה' בפילוש ובגלוי כו".

(15) משנה עירובין ספ"ט. ועוד.

(16) ע"ז יט, א.

(12) ישע"י מא, ח.

ב. לקו"ת במדבר יא, ג. ובכ"מ.

(12) תשא לד, ו. (13) ישע"י כא, יב. וראה תו"א מקץ מב, (14) ראה תניא פל"ה בהגהה.

והיות שענין חפירת הבארות דאברהם היא העבודה של התרחבות מצד החסד דקדושה — תנועת האהבה, תענוג ושמחה באלקות "בהתגברות גדולה ביתר מכפי המדה" — לכן הי' יכול להיות הענין ד"ויסתמום פלשתים", כיון שהתרחבות דקדושה נותנת מקום ליניקה של פלשתים — התרחבות דלעו"ז שמנגדת לקדושה.

[אלא שהיניקה וההתנגדות של החיצונים אינם שייכים בעת שהמדה של אברהם מאירה בגילוי בנפש האדם, היינו, בשעה שהאור האלקי מאיר בגילוי בהאהבה והעונג, אלא דוקא כשהאור והעונג האלקי מתעלם, אזי יש אפשרות שתנועת ההתרחבות ופתיחת הלב תביא לידי הוללות ושמחה דקליפה.

וזהו שמדגיש הכתוב "ויסתמום פלשתים אחרי מות אברהם" — שדוקא לאחרי שסרה ממנו האהבה דקדושה ("מות אברהם"), ונשארה אצלו רק התנועה דפתיחת הלב, אזי יש מקום להתנגדות דפלשתים ("ויסתמום פלשתים").

אבל את הבארות של יצחק לא סתמו פלשתים — כי, חפירת הבארות דיצחק היא העבודה של יראה ופחד דקדושה, ולכן, הפלשתים שהם ה"לעומת זה" של חסד דקדושה, לא יכלו לסתום את הבארות של יצחק שענינם גבורה דקדושה, כיון ש"אין ביכולת כל מדה שבלעו"ז להיות מנגד רק למדה שכנגדו בקדושה"¹⁷.

ד. ולא זו בלבד שהפלשתים לא יכלו לסתום את הבארות של יצחק, אלא יתירה מזה: גם הבארות של אברהם — אף שענינם חסד, לא היו יכולים לסתום לאחרי שיצחק חפרם¹⁸.

והסברת הענין:

תכונת מדת האהבה קשורה עם הרגש המציאות ("יש מי שאוהב"), אבל יראה (וקבלת עול) היא בחי' ביטול (המציאות)¹⁹.

ולכן, כאשר עבודתו של יהודי היא רק באהבה ושמחה בלבד, הרי להיותו בתנועה של "ישות" — עם היותה ישות דקדושה — יכול לבוא

א. צריך להבין:

(א) מה החילוק בין "אתיין", "שהוא המשכה", "ש"הוא בי' של שם", "לנחתיין", "שהוא ג"כ המשכה", "ש"הוא בו' של שם" — הרי שניהם לשון המשכה, ומהו החילוק ביניהם, שבנוגע לאות י' הלשון הוא "אתיין", ובנוגע לאות ו' הלשון הוא "נחתיין"?

(ב) מהו הפירוש ש"סלקין" שהו"ע העלאה, "הוא בה' של שם" — דלכאורה איך יתאים זה עם הידוע שבינה (ה' ראשונה) הו"ע ההמשכה והגילוי, כי החכמה היא באופן של נקודה בלבד, וכשהחכמה באה בבינה הרי זה נקודה בהיכלא⁶, שבאה בגילוי והתפשטות ברוחב ואורך (היכל שלם)⁷, וכידוע שבינה ציירא ציורים⁸, שעל ידה מתגלים כל הפרטים שהיו בהעלם בנקודת החכמה, וכמשל טיפת האב (חכמה) שע"י שהייתה תשעה חדשים בבטן האם (בינה) נעשה כל ציור אברי הולד בשלימות⁹, כך, שענין הסילוק וההעלאה שייך לחכמה יותר מאשר לבינה?

ב. ויובן ע"פ ביאור ענין ד' אותיות שם הוי' בסגנון דתורת

החסידות¹⁰:

ובהקדים — שכללות ההתחלקות דד' אותיות שם הוי' היא בגילוי האור שענינו להאיר את העולמות, אבל או"ס שלמעלה מהגילוי אל העולמות הוא למעלה מהתחלקות, וכמו הרצון (בחי' הכתר), שאף שיש בו רצונות פרטיים, הרי תוקף הרצון הוא בכולם בשוה¹¹. וזהו "כולהו מתגלפי" — "כולהו", כיון שיש שם רצונות פרטיים, אבל בכולם ישנו תוקף הרצון, שזהו הענין ד"מתגלפי", אותיות החקיקה, שמורה על תוקף הרצון (ובעבודה הו"ע הקבלת עול, שהוא בשוה בכל פרטי עניני העבודה, וכמו הכוונה הכללית שבכל המצוות — "אשר קדשנו במצוותיו וצונו").

(8) ראה זהר ח"א כ, ב. ח"ב עג, ב ואילך. סה"מ תרצ"ב ע כ. וש"נ.

(9) ראה תניא פ"ב.

(10) בהבא לקמן — ראה סה"מ תרע"ח בתחלתו ובכ"מ.

(11) וכמו בהרצון דמצוות, שאף שיש חילוקים בין מצוה קלה לחמורה, הרי הרצון הוא בכולם בשוה, ולכן אמרו רז"ל (אבות רפ"ב) "הוי זהיר (גם מלשון זוהר ואור) במצוה קלה כבחמורה".

(6) ראה זח"א ו, רע"א. תקו"ז בהקדמה (יב, ב). ריש ת"ה (יט, א). תכ"ח (עב, ב).

תניא אגה"ק ס"ה (קז, א). לקו"ת ר"פ ראה (יח, ב). ובכ"מ.

(7) אלא שגם אז יש צורך שנקודת החכמה תשמור על התפשטות והתרחבות הבינה, שלא ילך בדרך עקלתון כו'. וזהו ענין "וחכם בבינה" (ספר יצירה פ"א מ"ד. וראה סה"מ תרנ"ט ס"ע עג. וש"נ).

(18) כן מפורש בתו"ח שם.

(19) תו"א קיד, ד. ביאוה"ז פא, א. ובכ"מ (ראה בהמצויין בס' הערכים-חב"ד ח"א ע' רעט ואילך).

(17) כ"ה בלקו"ת שם. ובתו"ח שם (פ"ז) שמצד היראה והפחד דיצחק נלא רק שא"א להיות ממנה יניקה לקליפת פלשתים, אלא יתירה מזה "לא יוכל לישב במושב ליצים וישנא מאוד ההוללות". וראה לקמן סעיף ד'.

מזה לישות כפשוטה, ומההתרחבות דקדושה, שעומד בה בשעת התפלה, יכול לאח"ז בהתרחבות דקליפה — הוללות וליצנות;

אבל כאשר העבודה היא גם ביראה וקבלת עול, תנועת הביטול והיפך הישות — הנה ביטול זה אינו מניח²⁰ שיוכלו החיצונים לקבל יניקה אפילו מהתרחבות האהבה והשמחה.

ועפ"ז מובן שלאחרי שיצחק חזר וחפר את הבארות שחפר אברהם וסתמום פלשתיים, שוב לא היו הפלשתיים יכולים לסותמם — כי, כאשר יש בבארות של אברהם (עבודת האהבה והשמחה) גם החפירה של יצחק (תנועת הביטול, יראה וקבלת עול), לא שייך שתהי' מזה יניקה לחיצונים, ולכן "לא נפסק עוד נביעתם"²¹.

ה. ע"פ ביאור הנ"ל מובן, שגם לאחרי שהפלשתיים סתמו את הבארות שחפר אברהם, ויצחק חזר וחפרם מחדש, הרי הם בעיקר הבארות של אברהם — עבודה של אהבה ושמחה, ופעולת יצחק (יראה וקבלת עול) היא כדי לשמור את הקיום של האהבה והשמחה.

ולכן מפרש אאמ"ר כוונת הזהר בלשון "באר דיצחק" — לא שעצם הבאר היא של יצחק, כפי הרמ"ז, אלא זהו "באר דאברהם", ורק "ייחסו ליצחק", היות שהקיום של עבודת אברהם הוא ע"י עבודת יצחק.

ו. וההסברה בפירוש הרמ"ז ע"פ תורת החסידות:

חפירת בארות (בכללות) הו"ע העבודה מלמטה למעלה, שבאה

ד, שבכדי שמהשמחה דקדושה לא יפול בשמחה של הוללות "צריך להקדים לה היראה שהיא ראשית העבודה ועיקרה ושרשה" — שמוזה משמע, אשר זה שיראה מונעת את היניקה של בחי' פלשתיים דקליפה היא [לא רק מצד שההוללות דקליפה אינה הלעו"ז של היראה, אלא גם מצד המעלה המיוחדת שביראה.

ולהעיר שבלקו"ת שם מציין "ועמ"ש ע"פ אלה תולדות יצחק וסד"ה ויהי בשלח פרעה כו' ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתיים (המאמרים שבתו"א הנ"ל), ע"ש. ואכ"מ. (21) לשון אדה"ז בתו"א ר"פ תולדות (יז), ג, והכוונה ב"נביעתם" היא — לנביעת מי החסדים דאברהם, כמפורש בתו"ח שם פ"ז.

20) בלקו"ת שם, שהטעם ש"אין ההוללות ושמחה דקליפה יכולת כלל לעמוד נגד מדת היראה והפחד דקדושה" הוא לפי ש"אין כלל לעומת זה של היראה" [ושם, שגם היראה כשהיא רק לבדה, יש לה ג"כ מנגד מבחי' הגבורה דקליפה ורק ע"י הצטרפות והתכללות ב' המדות דקדושה (אהבה ויראה) "אז (דוקא) לא יוכלו המנגדים שבלעומת זה לנגוע בהן"]. אבל כביאורי הזהר שם, שמצד הביטול שביראה "אין בה גם בחי' מקור להסתעפות יניקת החיצונים". ולהעיר גם מתו"ח שם, שמצד היראה והפחד "הוא מרגיז מאד על יצה"ר .. ומדחה אותו בשמאל דוחה .. לבער הרע מקרבו". ולהעיר גם מהמבואר בתו"א בשלח (סא,

— ה —

אתיין וסלקין ונחתין ומתגלפין

וידבר משה וגו' את דברי השירה הזאת עד תומס' .. כל אינון מלי דאמר משה, כלהו מתגלפי צשמא דקצ"ה, וכל אינון מלין הוו אתיין וסלקין ונחתין ומתגלפין תמן, וכל מלה ומלה הוה אתייה קמי משה לאתגלפא על ידו וקיימא קמי' וכו'.

(והר טס)

הד' לשונות י"ל לנגד הד' אותיות דשם הוי', כי המלין הם בשמא דקוב"ה כמו שאמר בסמוך, אתיין, שהוא המשכה ומטי, הוא ב'י של שם. סלקין, העלאה ולא מטי, הוא בה' של שם. נחתין הוא ג"כ המשכה, הוא ב'ו של שם. מתגלפין הוא בה' אחרונה של שם, ששם נחקקו ונגמרו. והוא ע"ד כמו עקודים .. הוא בד' בחי' אלו². וזהו שהמלין הם דברי השירה הזאת, כי עקודים הוא בחי' אורות הטעמים מפה דא"ק, שהוא בחי' שיר³. ומה שנקרא השירה הזאת, לשון נקבה, הוא כי המשכת העקודים הוא מבחי' המלי' שבפה דא"ק⁴.

וי"ל מה שנקט מקודם כלהו מתגלפי בשמא דקב"ה, הוא בשם י"ה דכתר, ומה שנקט אח"כ הוו אתיין וסלקין ונחתין ומתגלפין תמן, הוא בשם הוי' שיש בו ד' אותיות, והוא מחכ' ולמטה וכו'.

ואח"כ כל מלה ומלה הוי אתייה קמי משה לאתגלפא על ידו וקיימא קמי', הוא מה שנמשך אח"כ מעקודים לבחי' נקודים (ששם נתגלו עשר כלים. זהו מה שאמר כל מלה ומלה, היינו כל מלה ומלה בפ"ע, לא כמו בעקודים ששם כולם בכלי אחד, שלכן נקט כלהו מלי, וכל אינון מלין, משא"כ בנקודים הוא כל מלה ומלה בפ"ע), כי משה הוא בחי' נקודים⁵.

(לקוטי לוי"צ ע' תס ואילך)

- (1) ס"פ וילך.
- (2) כמ"ש בע"ח שער מטי ולא מטי, ובמ"ח מס' אורות הטעמים פ"ב מ"ג ומ"ה.
- (3) כמ"ש בלקו"ת בד"ה שה"ש דרוה"ר
- (4) כמ"ש במ"ח רפ"ב שם ע"ש (לקוטי לוי"צ כאן).
- (5) כמ"ש בתו"א בד"ה מי שם פה לאדם ע"ש (לקוטי לוי"צ כאן).

מצד קו הגבורה דיצחק, כמבואר בכ"מ²². ולכן מפרש הרמ"ז שהבאר שייכת בעיקר ליצחק ("באר דיצחק"), קו הגבורה; אלא שהי' בזה גם הפעולה של אברהם, קו החסד.

ויש להוסיף: בזהר כאן מדובר אודות הבאר (לא כשלעצמה, אלא) כפי שהיא בתור "עדות", ולכן נקראת "באר דיצחק", כיון שענין ה"עדות" הוא לפעול את "קיום" הענין שמעידים עליו (שהרי העדות מבטלת את הערעורים על הדבר)²³, וקיום הבאר נפעל ע"י יצחק, כנ"ל²⁴.

ז. והענין בעבודת האדם:

עבודתו של יהודי צריכה להיות ביראה וביטול; אלא שמצד גודל מעלת השמחה²⁵ צריך להיות אצלו גם קו השמחה (אבל השמחה צריכה להיות בהעלם²⁶).

אבל מהמבואר בתורה אור (ר"פ תולדות) שע"י ה"חפירה דאברהם לא נפסק עוד נביעתם" (של הבארות שחפר אברהם), מוכח, שהפעולה של יצחק (קו הגבורה) היא בכך שעל ידו נעשה הקיום של הבארות דאברהם — העבודה של אהבה ושמחה.

והיינו, שהעבודה היא בקו האהבה²⁷ (והשמחה), כמאמר הזהר²⁸ "לית פולחנא כפולחנא דרחימותא", אלא בכדי ש"יתקיים בו השמחה. . . צריך להקדים לה היראה"²⁹ וקבלת עול מלכות שמים.

*

ח. ויש לקשר ענין זה עם הזמן שבו לומדים מאמר הזהר הנ"ל בפרשת וילך — חודש תשרי, שבו ישנם ב' אופני עבודה הנ"ל:

בתחילת חודש תשרי, בר"ה, העבודה היא באופן ד"גילו

(22) ראה תו"א שם ובתו"ח שם פ"ד, שהטעם שיצחק חפר בארות, לפי "שהוא בחי' גילוי ממטה למעלה". ובתו"ח שם (רפ"ה. וראה תו"א שם): למה אנו מוצאים בתורה דגם אברהם איש החסד הי' עוסק ג"כ בחפירת בארות.

(23) גדר עדות זו ע"פ פשוטו של מקרא — ראה לקו"ש ח"ט ע' 331 ואילך.

(24) עפ"ז יומתק פי' האוה"ח דלעיל הערה 7.

(25) ראה רמב"ם סוף הלכות לולב. תניא דקב"ה".

(26) ראה רמב"ם סוף הלכות לולב. תניא דקב"ה".

(27) ראה קונטרס העבודה פ"א ופ"ג.

(28) כן הובא בכ"מ בדא"ח (ראה לקו"ת שלח מב, ג. ובכ"מ). ובזח"ב נה, ב: לית לי' פולחנא לקב"ה (אלא) כמה רחימותא. ובזח"ג רסז, א: "דלית לך פולחנא כמו רחימותא דקב"ה".

(29) תו"א סא, ד.

ברעדה³⁰, והיינו, שענין השמחה הוא מכוסה ונעלם בענין הרעדה; ורק לאח"ז בא ענין השמחה בגילוי — "ליום חגיגו"³¹, בחג הסוכות, שיש בו שמחה משולשת³², ועד לשלימות השמחה — בשמח"ת.

(משיחות ש"פ וילך תשל"ה (לקו"ש חט"ו

ע' 118 ואילך), מוצאי ש"פ וילך תשל"ט)

(30) תהלים ב, יא. וראה לקו"ת נצבים מז, נד, סע"ג ואילך. ובכ"מ.

א. ובכ"מ. (32) ראה יל"ש אמור רמז תתרנד

(31) שם פא, ד. וראה לקו"ת דרושי ר"ה (בתחלתו).